

Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami

Društvo za nenasilno komunikacijo

Ljubljana, januar 2004

KAZALO:

Predgovor	3
Uvod	5
Definicija nasilja nad ženskami	5
Mednarodnopravna podlaga	5
Potreba po posebnem dokumentu	6
Struktura Nacionalnega načrta dela proti nasilju nad ženskami	7
Preventiva, ozaveščanje in informiranje	8
Izobraževanje in izpopolnjevanje	9
Zakonodaja	11
Koordiniran pristop proti nasilju nad ženskami	12
Zbiranje podatkov in raziskave	13
Aktivnosti, ki jih mora izvesti država na posameznih področjih	15
Preventiva, ozaveščanje in informiranje	15
Izobraževanje in izpopolnjevanje	22
Zakonodaja	24
Koordiniran pristop proti nasilju nad ženskami	28
Zbiranje podatkov in raziskava	33

Predgovor

Ponovna odločitev Društva za nenasilno komunikacijo (DNK) o tem, da bomo pripravile Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami, je v naši okolici naletela na različne odzive. Od podpore projektu do izjav, da nevladna organizacija (NVO) nikakor ne more pripravljati nacionalnega načrta. Ugibamo lahko, da se je zadnje prepričanje nekako realiziralo tudi v tem, da od nobene slovenske institucije ali organizacije nismo mogle pridobiti sofinanciranja za naš projekt. V Sloveniji so na področju socialnega varstva sofinancirani večinoma tisti projekti in programi NVO, ki so namenjeni neposrednemu delu z uporabnicami in uporabniki. Sodelovanje pri oblikovanju politik, kamor spada tudi priprava tako imenovanih *policy* dokumentov, in pri oblikovanju strokovnih smernic države na posameznih področjih, NVO večinoma opravljamo s prostovoljnim delom.

Projekt, ki smo se ga lotile iz prepričanja, da je potreba po tovrstnem dokumentu velika ter prepričanja, da ga ne bomo dobile še vrsto let, če ga ne bomo pripravile same, smo tako realizirale s finančno podporo OSI Budimpešta - Network Women's Programme, Ameriške ambasade v Ljubljani in s prostovoljnim delom.

Potem ko smo dokončale načrt aktivnosti za izvedbo projekta, smo opravile pogovore z ljudmi, ki so imeli izkušnje s pripravo nacionalnih programov v Sloveniji, pregledale (takrat) maloštevilne nacionalne programe z različnih področij v Sloveniji, pregledale nacionalne programe in akcijske načrte s področja nasilja nad ženskami in enakih možnosti iz tujine ter pripravile osnutek nacionalnega načrta za delo proti nasilju nad ženskami. Sledila je pobuda za strokovno podporo projektu in za sodelovanje, ki smo jo poslale Društvu SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja, Društvu Ženska svetovalnica, Strokovnemu svetu za problematiko nasilja nad ženskami pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve ter Uradu za enake možnosti. Odločile smo se, da bomo druge organizacije povabile k sodelovanju v obliki skupnega nastopanja v podporo dokumentu kasneje.

Sledila je analiza dokumentov mednarodnih regionalnih in univerzalnih organizacij. Njihovi dokumenti so pogosto služili kot argument za to, da mora država poskrbeti za pripravo nacionalnega oz. akcijskega načrta na področju dela proti nasilju nad ženskami. Ko smo se zadeve lotile same, pa so ti dokumenti za nas predstavljali pomemben vir, s pomočjo katerega smo lahko Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami uskladile z najvišjimi standardi, ki trenutno veljajo na področju človekovih pravic.

Pisanje dokumenta je bilo dolgotrajno delo. Vsak sklop posebej in vsako aktivnost posebej smo na DNK razčlenjevale, popravljale, dopolnjevale. Iskale smo primerno terminologijo, razmišljale o korektnosti napisanega ter o tem ali smo na koga ali kaj pozabile. Pogosto se nismo strinjale in smo iskale kompromise. O posameznih skupinah žensk in njihovih potrebah ter o ustroju posameznih organizacij smo vedele manj in smo zato morale prositi za pomoč strokovnjakinje od zunaj: Matejo Demšič, Vanjo Dino Dobovičnik, Katjušo Kodele Kos, Simono Neuvirt Bokan, Metko Pentek, Tatjano Verbnik Dobnikar. Njihove pripombe so veliko pripomogle k večji strokovnosti in korektnosti tega dokumenta.

V nekaterih primerih smo morale iskati soglasje z drugimi organizacijami. Eden od takšnih primerov je bila definicija nasilja nad ženskami. Če že vemo, kaj je to nasilje nad ženskami, pa v Sloveniji tega do sedaj nikoli nismo zapisali v kakršenkoli dokument. Odločile smo se, da bi bilo nesmiselno pripravljati novo definicijo nasilja nad ženskami in smo zato prevedle definicijo nasilja nad ženskami iz Priporočila Ministrskega odbora Sveta Evrope državam članicam Sveta Evrope iz leta 2002. Z našo odločitvijo sta se strinjala tako Urad za enake možnosti, ki je opravil tudi strokovni pregled prevoda kot Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

Po sprejemu Zakona o enakih možnostih žensk in moških so bile potrebne še dodatne konzultacije z Uradom za enake možnosti, predvsem s Tatjano Strojjan. Nujno je bilo

razjasniti pomen zakona za Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami in se uskladiti z uradom, ki bo pripravljaj Nacionalni program za enake možnosti žensk in moških.

Na koncu smo dokument na skupnem sestanku še zadnjič uskladile s sodelujočimi organizacijami. S predstavnicami Urada za enake možnosti smo se dogovorile, da ga bodo upoštevale pri pripravi Nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških.

Za končni strokovni pregled, kritike in pripombe smo prosile nekatere strokovnjakinje. Na našo prošnjo so se odzvale Milica Antić Gaber, Ružica Boškić, Mojca Dobnikar, Vesna Leskošek, Maja Metličar, Mojca Urek, Darja Zaviršek, Jelka Zorn. Njihove strokovno utemeljene pripombe so pomembno prispevale h končni obliki tega dokumenta.

Prav tako sta dokument pregledali in nam posredovali svoje kritike in pripombe naši prostovoljki Tanja Hrovat Svetičič in Boža Štrukelj, lektorirala pa ga je Nina Bradić.

Ob koncu tega predgovora se morda kdo sprašuje, ali je na NVO da pripravljajo *policy* dokumente. Konec koncev je to delo države in njenih organizacij. Po drugi strani pa zelo stoji dejstvo, da NVO pomembno vplivamo na politike države in da so naša strokovna usposobljenost ter izkušnje na nekaterih področjih veliko pred tistimi, ki jih imajo državne organizacije. Nasilje nad ženskami je zagotovo eno od takšnih področij. Želimo si, da se država tokrat ne bo spraševala ali je prav, da smo se lotili takšnega projekta, ampak bo sprejela dokument kot dobrodošlo popotnico delu, ki ga mora opraviti, da bi primerno rešila problematiko nasilja nad ženskami.

Špela Veselič

Uvod

Nasilje nad ženskami je posledica neenake moči v odnosih med ženskami in moškimi, ki je pripeljala do prevlade nad ženskami in diskriminacije nasproti ženskam s strani moških ter do preprečitve polnega napredka žensk.¹ Nevladne ženske organizacije v Sloveniji smo doslej večinoma uporabljale definicijo nasilja nad ženskami, ki jo je podala Deklaracija Združenih narodov o odpravi nasilja nad ženskami (*Declaration on the Elimination of Violence against Women, GA Res 48/104*), za namen Nacionalnega načrta dela proti nasilju nad ženskami pa smo uporabile definicijo Sveta Evrope²:

Definicija nasilja nad ženskami

Izraz »nasilje nad ženskami« pomeni vsako dejanje nasilja, ki temelji na spolu in povzroči ali bo verjetno povzročilo telesno, spolno ali psihično škodo ali trpljenje žensk, vključno z grožnjami s takšnimi dejanji, prisilo, ali samovoljnim odvzemom svobode, ne glede na to ali se pojavlja v **javnem** ali **zasebnem** življenju. To vključuje, vendar ni omejeno na:

- (a) nasilje, ki se zgodi v družini ali drugi obliki zasebne skupnosti, vključno z, *inter alia*, telesnim in psihičnim nasiljem, čustveno in telesno zlorabo, posilstvom in spolno zlorabo, incestom, posilstvom s strani zakonca, stalnih ali občasnih partnerjev in sostanovalcev, zločine, ki so povzročeni v imenu časti, pohabljanje ženskih spolovil in druge tradicionalne prakse, kot je prisilna poroka ki so škodljive za ženske;
- (b) nasilje, ki se zgodi v širši družbi, vključno z, *inter alia*, posilstvom, spolno zlorabo, spolnim nadlegovanjem in zastraševanjem na delovnem mestu, v raznih ustanovah ali kjerkoli drugje, trgovanjem z ženskami za namen spolnega izkoriščanja ter ekonomskega izkoriščanja in spolnega turizma;
- (c) nasilje, ki ga zagreši ali opravičuje država ali njeni uslužbenci;
- (d) kršenje človekovih pravic žensk v razmerah oboroženih spopadov, še posebej jemanje tal, prisilna premestitev, sistematično posilstvo, spolno suženjstvo, prisilna nosečnost in trgovanje z ženskami za namen spolnega izkoriščanja in ekonomskega izkoriščanja.

Mednarodnopravna podlaga

Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami je dokument, ki ga priporočajo mednarodne in regionalne organizacije v svojih dokumentih.³ Najpomembnejši med njimi so:

¹ Izhodišča za ukrepanje, sprejeta na Četrti svetovni konferenci Združenih narodov o ženskah v Pekingu, ki je potekala od 4.-15. 9. 1995.

² Priporočilo Ministrskega odbora Sveta Evrope, državam članicam Sveta Evrope (*Recommendation Rec(2002)5 of the Committee of Ministers to member States on the protection of women against violence adopted on 30 April 2002 and Explanatory Memorandum*).

³ Zakonska podlaga za sprejem Nacionalnega načrta dela proti nasilju nad ženskami v Sloveniji ni obstajala do sprejema Zakona o enakih možnostih žensk in moških. Poleg drugih organizacij je tudi Društvo za nenasilno komunikacijo Uradu za enake možnosti poslalo pobudo, da v Zakon o enakih možnostih žensk in moških uvrsti določilo o obvezi Republike Slovenije, da sprejme Nacionalni načrt za delo proti nasilju nad ženskami. Urad za enake možnosti je pobudo delno upošteval in v Zakonu o enakih možnostih žensk in moških nasilje nad ženskami opredelil kot eno od področij družbenega življenja. Izvedbeni akti Nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških, ki se imenujejo periodični načrti, pa bodo za posamezna področja družbenega življenja opredelili potrebne aktivnosti za obdobje dveh let. V skladu s tem se je pričujoči dokument takrat imenoval Izvedbeni načrt dela proti nasilju nad ženskami, saj naj bi postal eden od izvedbenih aktov Nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških, ki ga pripravlja Urad za enake možnosti. V teku pisanja dokumenta se je pokazalo, da to ne zadostuje. Nastal je namreč dokument, ki predvideva aktivnosti, neizvedljive v dveh letih. Po našem mnenju v Sloveniji potrebujemo dolgoročen načrt, ki bo usklajen

- Deklaracija Združenih narodov o odpravi nasilja nad ženskami iz leta 1993;
- Pekinška deklaracija in Izhodišča za ukrepanje iz leta 1995;
- priporočila Odbora Združenih narodov za odpravo diskriminacije žensk;
- priporočila posebne poročevalke za nasilje nad ženskami pri Komisiji Združenih narodov za človekove pravice;
- priporočilo št. Rec(2002)5 Ministrskega odbora Sveta Evrope državam članicam o varstvu žensk pred nasiljem, sprejeto 30. aprila 2002 in obrazložitev (*Recommendation Rec(2002)5 of the Committee of Ministers to Member States on the protection of women against violence adopted on 30 April 2002 and Explanatory Memorandum*);
- priporočilo št. 1582 (2002) Parlamentarne skupščine Sveta Evrope o nasilju nad ženskami v družini, sprejeto 27. septembra 2002 (*Recommendation Rec 1582 (2002) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on Domestic Violence against Women adopted on 27 September 2002*).

Potreba po posebnem dokumentu

Razlogi za pripravo dolgoročnega in sistematičnega programa⁴, ki jih že več kot desetletje in pol izpostavljajo nevladne organizacije, so:

- nezadovoljivo stanje na področju mehanizmov pomoči ženskam z izkušnjo nasilja in povzročiteljem nasilja;
- nezadostna pozornost do različnih skupin žensk, ki pripadajo družbenim skupinam z manj moči in imajo izkušnjo nasilja;
- potreba po koordiniranem pristopu k problematiki nasilja nad ženskami;
- potreba po kontinuiranem izobraževanju in ozaveščanju strokovne in druge javnosti;
- potreba po tem, da institucije razvijejo doktrine in pripravijo pravila za delo in ukrepanje v primerih nasilja nad ženskami;
- pomanjkanje podatkov o razširjenosti nasilja nad ženskami ter potreba po zbiranju podatkov in raziskavah, na katerih bodo utemeljeni nadaljnji koraki v smeri delovanja proti nasilju nad ženskami.

med vladnimi in nevladnimi organizacijami in bo na večletnem delu utemeljil celoto aktivnosti, ki jih mora izvesti država na področju nasilja nad ženskami. Nastali dokument se torej imenuje **Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami**, njegovi deli pa bodo postali eden od izvedbenih aktov Nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških.

⁴ Leta 1999 je *Open Society Institute* iz New Yorka v Budimpešti organiziral seminar o koordiniranem pristopu skupnosti proti nasilju v družini (*Domestic Abuse Intervention Project*), ki so ga predstavile strokovnjakinje in strokovnjaki iz Dulutha, Minnesota. Na seminarju so se oblikovale multiinstitucionalne skupine za vsako državo, ki naj bi po koncu seminarja doma začele s pripravo nacionalnih načrtov proti nasilju nad ženskami. V Sloveniji je koordinacijo nacionalnega tima za pripravo Nacionalnega načrta dela proti nasilju nad ženskami prevzelo Društvo za nenasilno komunikacijo, v njem pa je sodelovalo pet članic vladnih in nevladnih organizacij. Zastavljenega dela jim ni uspelo dokončati. Tri leta kasneje se je pri Društvu za nenasilno komunikacijo ponovno začelo razmišljati o pripravi nacionalnega načrta, ki bo obravnaval problematiko nasilja nad ženskami in predvidel aktivnosti, potrebne za delovanje proti nasilju nad ženskami. Za sodelovanje, strokovno pomoč in podporo smo na DNK prosile druge nevladne organizacije, posameznice in posameznike ter vladne službe. Pripravo nacionalnega načrta so na začetku podprli Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja, Društvo Ženska svetovalnica, Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in Urad za enake možnosti.

Osnovna načela in izhodišča za delovanje proti nasilju nad ženskami

Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami je dokument, ki pokriva široko področje problematike nasilja nad ženskami ter nasilje nad ženskami sistematično in strokovno obravnava. Upošteva specifične potrebe žensk z izkušnjo nasilja in njihove osebne okoliščine. Osnovna načela in izhodišča za delovanje proti nasilju nad ženskami so:

- nasilje nad ženskami je kršenje človekovih pravic žensk in mora biti kaznovano. Ne obstaja sprejemljiva ali dopustna meja nasilja;
- nasilje nad ženskami je družben problem, ki temelji na neenaki porazdelitvi družbene moči med ženskami in moškimi;
- država nasilja nad ženskami, ki ga povzročajo večinoma njihovi partnerji ali člani njihovih družin, ne sme obravnavati kot manj resna ali huda dejanja, kot obravnava dejanja nasilja, ki jih povzročajo neznane osebe;
- dolžnost države je da preprečuje, preišče in kaznuje dejanja nasilja (*due diligence ali obvezna skrb države*) ter zagotovi zaščito za ženske z izkušnjo nasilja, ne glede na to ali so nasilna dejanja storjena s strani države oz. njenih uslužbencev, s strani ženski bližnjih, znanih in/ali neznanih oseb;
- država si bo prizadevala za oblikovanje, razvoj in izboljšanje nacionalnih politik proti nasilju nad ženskami, ki bodo temeljile na:
 - najvišji možni zaščiti in varnosti za ženske z izkušnjo nasilja,
 - krepitvi moči žensk z izkušnjo nasilja in preprečevanju sekundarne viktimizacije,
 - zagotavljanju dostopa do informacij ter primerne in kvalitetne pomoči in podpore,
 - informiranju in ozaveščanju žensk o njihovih pravicah,
 - prilagajanju kazenskega in civilnega prava ter sodnih postopkov potrebam žensk z izkušnjo nasilja,
 - zagotavljanju posebnih usposabljanj za strokovnjakinje in strokovnjake, ki delujejo na področju nasilja nad ženskami,
 - ozaveščanju javnosti ter izobraževanju otrok, mladih in odraslih,
 - preventivi,
- država bo s svojimi institucijami (predvsem centri za socialno delo in drugi socialno varstveni zavodi, državni uradi, policija, kriminalistična in mejna policija, sodstvo, stanovanjske skupine in drugi javni zavodi, tožilstvo, vrtci, šole in druge izobraževalne ustanove, vzgojno-izobraževalni zavodi, zapori, zdravstvo) in zaposlenimi naredila vse potrebno, da bodo povzročitelji nasilja nad ženskami vedno dobili jasno sporočilo o nedopustnosti njihovega nasilnega ravnanja in bodo tudi primerno kaznovani v skladu z zakonom.

Struktura Nacionalnega načrta dela proti nasilju nad ženskami

Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami je dokument, ki poleg aktivnosti, ki jih je potrebno izvesti na posameznem področju dela proti nasilju nad ženskami, razlaga temeljna načela, prepričanja in politike. V uvodu torej pojasnjujemo posamezna področja dela, v nadaljevanju pa zanje predvidevamo aktivnosti.

Področja, ki jih obravnava Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami so:

- preventiva, osveščanje in informiranje,
- izobraževanje in izpopolnjevanje,
- zakonodaja,
- koordiniran pristop proti nasilju nad ženskami,
- zbiranje podatkov in raziskovanje.

Preventiva, ozaveščanje in informiranje

Preventivno delovanje, ozaveščanje in informiranje je potrebno usmeriti k odpravljanju tako družbenih kot tudi individualnih vzrokov za nasilje nad ženskami, saj je nasilje nad ženskami posledica zasidrane neenakosti med spoloma v družbi ter obstoječih struktur moči v odnosih med spoloma.

Preventivo, ozaveščanje in informiranje je potrebno razumeti kot dolgoročne procese in jih izvajati na različnih področjih življenja. Cilji morajo biti usmerjeni k:

- informiranju javnosti o različnih oblikah nasilja nad ženskami, o posledicah nasilja za ženske z izkušnjo nasilja, opazovalke in opazovalce, ki so pogosto otroci, o razširjenosti nasilja nad ženskami ter o obstoječih oblikah pomoči;
- mobilizaciji javnega mnenja z organizacijo ali podporo kampanjam ozaveščanja in informiranja o problemu nasilja nad ženskami, njegovih posledicah za ženske z izkušnjo nasilja in za družbo kot celoto;
- vključevanju in spodbujanju medijev (časopisi, radio, televizija, elektronski in drugi mediji), da o nasilju nad ženskami poročajo nesenzacionalistično, ob tem pa opozarjajo na predsodke in stereotipe, na možne oblike pomoči in na poti iz nasilnega odnosa;
- informiranju žensk o njihovih človekovih pravicah, o tem, da imajo pravico poiskati pomoč ter spodbujanju in krepitevi moči žensk, da nadzirajo svoje življenje.

Preventiva na splošnem družbenem nivoju vključuje:

- (a) oblikovanje družbene klime, ki ne bo tolerantna do nasilja nad ženskami. Prepričanje, da je nasilje nad ženskami nedopustno, mora postati splošno sprejeta norma. Poskrbeti je potrebno za učinkovito zaščito žensk pred nasiljem, povzročiteljem nasilja pa jasno sporočiti, da bodo za nasilna dejanja kaznovani v skladu z zakonom. K ukrepom za doseg tega cilja spadajo vse aktivnosti predvidene v tem nacionalnem načrtu;
- (b) preprečevanje prenašanja škodljivih (nasilnih) vzorcev vedenja iz generacije v generacijo. Gre za del preventive na individualnem nivoju. Nasilje je vedenje, ki se ga v mnogih primerih naučimo v družinah, v drugih medčloveških odnosih, iz medijev. Spremembe je mogoče doseči le dolgoročno, če, tako starši, vzgojiteljice in vzgojitelji, učiteljice in učitelji kot tudi mediji promovirajo nenasilno vedenje in reševanje konfliktov ter posredujejo potrebna in primerna znanja;
- (c) preprečevanje neenake obravnave spolov in doseganje enakosti med spoloma na vseh področjih življenja. Sem spadajo tudi vsi ukrepi Vlade Republike Slovenije in njenih služb, ki spadajo k politiki enakih pravic in enakih možnosti, čeprav niso izrecno omenjeni v tem programu.

Otroci, mladostnice in mladostniki predstavljajo dve od najpomembnejših skupin, s katerimi je potrebno delati v okviru preventive. Preventivne ukrepe je potrebno izvajati v zgodnjem otroštvu deklic in dečkov, saj so že zelo zgodaj izpostavljeni spolno specifični socializaciji in izkušnjam, ki so povezane s stereotipnimi predstavami o tem, kaj je za določeni spol sprejemljivo in kaj ne. Potrebno je torej zagotoviti, da so deklice in dečki že v vrtcih in osnovnih šolah deležne in deležni vzgoje in izobraževanja, ki ne bosta spodbujala tradicionalnih družbenih in kulturnih vzorcev o vlogah deklic in dečkov ter predsodkov in stereotipov o posameznem spolu. Posebno pozornost je potrebno posvetiti informiranju otrok o njihovih človekovih pravicah; telefonih, na katere lahko pokličejo; institucijah, na katerih

lahko poiščejo pomoč; osebah, ki jim lahko zaupajo. Po drugi strani pa je potrebno izvajati programe, ki bodo naravnani h krepitvi samozavesti otrok, razvijanju lastne odgovornosti, učenju socialnih veščin, nenasilne komunikacije in reševanja konfliktov s katerimi se soočajo.

Ozaveščanje in informiranje pomeni seznanjanje širše javnosti o različnih oblikah nasilja, o posledicah, ki jih imajo te za ženske z izkušnjo nasilja, za opazovalke in opazovalce nasilja, ki so pogosto otroci, o statističnih podatkih. Pri tem si je potrebno prizadevati za sodelovanje s čim večjim številom medijev (časopisi, radio in televizija, elektronski in drugi mediji). Poskrbeti je potrebno za mobilizacijo javnega mnenja z organiziranjem in podporo konferencam, kampanjam ozaveščanja in informiranja, ki bodo družbo spodbudile k razmišljanju o nasilju nad ženskami, negativnem vplivu nasilja na ženske z izkušnjo nasilja ter na družbo kot celoto. Posameznice in posamezniki v različnih institucijah in organizacijah ter mediji morajo začeti o nasilju nad ženskami razpravljati odprto, brez predsodkov in preuranjenih mnenj oz. sodb. Kampanje ozaveščanja morajo poudarjati, da je odgovornost za nasilje izključno na strani povzročitelja nasilja ter povzročitelje nasilja spodbuditi, da opustijo nasilna ravnanja in začnejo uporabljati nenasilne oblike reševanja konfliktov. Ženske z izkušnjo nasilja pa morajo ozaveščati o njihovi pravici do življenja brez nasilja ter jih informirati o obstoječih oblikah pomoči.

Izobraževanje in izpopolnjevanje

Zaščita žensk pred nasiljem, soočenje povzročiteljev nasilja z odgovornostjo za povzročeno nasilje in ukrepanje proti povzročiteljem nasilja so lahko učinkoviti samo pod pogojem, da na organizacijah, ki najpogosteje prihajajo v stik z ženskami z izkušnjo nasilja in povzročitelji nasilja oz. organizacijah, ki so dolžne zagotoviti primerne pogoje za reševanje problematike nasilja nad ženskami, obstaja znanje, poznavanje načel dobre prakse in predpisani postopki za doseganje najpomembnejšega cilja v okviru obravnavane problematike, to je zaščita žrtev nasilja.

Izobraževanje mora biti zastavljeno kot kontinuirani proces. Strokovne delavke in delavci morajo biti dobro opremljene in opremljeni z znanjem o primernih načinih reagiranja, ko gre za nasilje nad ženskami. Posebej pomembno je strokovno izpopolnjevanje za:

- centre za socialno delo, druge socialno varstvene zavode in zasebnice ter zasebnike na tem področju (domove za starejše, posebne socialno varstvene zavode za odrasle, varstveno delovne centre, domove za otroke, socialno varstvene zavode za usposabljanje, centre za tujke in različne urade),
- vzgojno-izobraževalne organizacije,
- policijo, kriminalistično in mejno policijo,
- sodišča,
- tožilstva,
- zdravstvene organizacije,
- nevladne organizacije.

Vsebine, ki so pomembne za poznavanje problematike nasilja nad ženskami, morajo biti zagotovljene že v izobraževalnem procesu strokovnih in drugih skupin, zaposlenih na omenjenih organizacijah.

Cilji strokovnega izobraževanja so:

- strokovne delavke in delavci bodo pridobili znanja o nasilju nad ženskami, dinamiki nasilja ter zakonodaji na področju nasilja;

- izdelava in uporaba jasnih navodil in pravil o načinih reagiranja, ko gre za nasilje nad ženskami;
- organizirana supervizija in intervizija, ki bo strokovnim delavkam in delavcem v pomoč pri definiranju lastnih mej ter kritični oceni učinkov in posledic svojih ravnanj;
- medsebojno sodelovanje znotraj institucij in organizacij (timsko delo) ter med institucijami, organizacijami, posameznicami in posamezniki;
- razvijanje in izpopolnjevanje praks dela in mehanizmov pomoči ženskam z izkušnjo nasilja;
- prepoznavanje in opozarjanje na stereotipne vzorce vedenja, stereotipne načine obravnavanja spolov in odnosov med spoloma, ki ohranjajo neenakosti.

V okviru izobraževanja morajo strokovne delavke in delavci pridobiti znanje o:

- vzrokih, posledicah in oblikah nasilja nad ženskami;
- dinamiki nasilja nad ženskami, o strategijah preživetja, ki jih izoblikujejo žrtve nasilja, ko živijo v nasilnem odnosu, o razlogih, zakaj ženske ostajajo v odnosih z nasilnimi partnerji in zakaj o nasilju molčijo;
- vplivih, ki jih ima nasilje nad ženskami v družini in partnerskih odnosih na otroke;
- o trgovanju z ljudmi, predvsem z ženskami za namen spolnega izkoriščanja, za delo v gospodinjstvih, za poroko, za beračenje in druge oblike izkoriščanja;
- stereotipih o nasilju nad ženskami, zgodovinskem ozadju problematike nasilja nad ženskami ter zgodovinskem in antropološkem vedenju o problematiki;
- o konceptu enakosti med spoloma ter družbenih pričakovanjih do enega in drugega spola;
- strokovnih načinih reagiranja, ko se na strokovne delavke in delavce obrne ženska z izkušnjo nasilja oz. ko policija zaradi nasilja intervenira v družini;
- o svetovalno terapevtskem delu z ženskami z izkušnjo nasilja in drugih oblikah podpore ženskam;
- znanja s katerimi bodo znali prepoznati in obvladati krizne situacije ter pomagati ženski z izkušnjo nasilja pri izdelavi varnostnega načrta;
- nenasilnih načinih reševanja konfliktov;
- načinih informiranja o obstoječih oblikah pomoči (telefonska svetovanja, individualna osebna svetovanja, skupine za samopomoč, varne hiše, materinski domovi, krizni centri za otroke, mladostnice in mladostnike ter pristojnostih in dolžnostih organizacij, ki delajo na področju nasilja nad ženskami);
- potrebah ranljivejših skupin žensk, ki imajo manj družbene moči in pri katerih je posebno pozornost potrebno nameniti preprečevanju diskriminacij, ki so jim še dodatno izpostavljene:
 - ženske, ki živijo v določenih življenjskih okoliščinah: brezdomke, brezposelne, bolne, noseče, prostitutke, revne, samohranilke, ženske brez izobrazbe in ženske z nizko izobrazbo, ženske brez socialne mreže, ženske, ki so uživalke legalnih in/ali nelegalnih drog, ženske zapornice in ženske po prestani zaporni kazni, ženske in deklice, ki so žrtve trgovine z ljudmi, ženske z neurejenim pravnim statusom v državi,
 - mlade ženske od 14 do 27 leta⁵,
 - starejše ženske,
 - hendikepirane ženske⁶,

⁵ V Nacionalnem načrtu dela proti nasilju nad ženskami smo povzele opredelitev *mladosti* kot jo na podlagi statističnih podatkov ter izsledkov iz raziskav o mladini, opredeljuje Urad za mladino Mestne občine Ljubljana.

- pripadnice etničnih in narodnih manjšin v Sloveniji (Albanke, Bošnjakinje, Črnogorke, Hrvatice, Italijanke, Madžarke, Makedonke, Romkinje, Srbkinje),
- prosilke za azil, begunke, nedržavljanke s stalnim in začasnim prebivališčem, prosilke za delovno dovoljenje, deklice brez spremstva zakonitih zastopnic in/ali zastopnikov.
- področnih zakonih in načinih na katere lahko strokovne delavke in delavci uporabljajo te zakone na način, ki bo najbolj v korist ženski z izkušnjo nasilja;
- potrebah in možnostih multiinstitucionalnega in multidisciplinarnega sodelovanja pri reševanju problematike nasilja nad ženskami;
- zagovorništvu, spremstvu in o pričanju na sodišču.

Zakonodaja

Država mora svojim državljanke in državljanom zagotoviti zaščito pred nasiljem na vseh področjih, tudi na zakonodajnem. To pomeni tudi zaščito žensk pred vsemi oblikami nasilja.

Zakonodajni okvir je indikator odgovornosti in pripravljenosti države za uvajanje pravnih mehanizmov za zaščito žensk z izkušnjo nasilja. Zakonodaja določa, katere oblike nasilja država prepoznava, priznava in kaznuje, dejanja, ki so določena kot nasilje in ukrepe za zaščito pred nasiljem.

K razreševanju problematike nasilja nad ženskami lahko največ pripomorejo strokovnjakinje in strokovnjaki, ki imajo znanje o dinamiki in zakonitostih nasilja nad ženskami, saj le to pripomore k preseganju stereotipnega dojetja in stereotipnih prepričanj o nasilju nad ženskami. Zato bi bilo za reševanje primerov nasilja nad ženskami na sodiščih najprimerneje uvesti družinska sodišča oz. njim primerljive specializirane oddelke na sodiščih.

Obstoječa zakonodajna določila, ki ščitijo žensko pred nasiljem, je potrebno dopolnjevati z:

- izdelavo natančnih pravil delovanja in smernic, kako delovati v primerih nasilja nad ženskami;
- imenovanji strokovnjakinj in strokovnjakov na delovna mesta, kjer je še posebej potrebno zagotoviti pomoč in podporo ženskam z izkušnjo nasilja;
- medorganizacijskim sodelovanjem;
- izobraževanju o specifičnosti problematike v vladnih in nevladnih organizacijah, ki prihajajo v stik z ženskami z izkušnjo nasilja.

Zakonodajo na področju nasilja nad ženskami je potrebno dopolniti in zagotoviti njeno učinkovito izvajanje v praksi. Če so pravne možnosti izpopolnjene ter dejansko uporabljene v praksi, je lahko delovanje proti nasilju nad ženskami učinkovito, ženskam z izkušnjo nasilja je zagotovljena varnost, povzročitelji nasilja pa so kaznovani. Različne kulturne navade in

⁶ V Nacionalnem načrtu dela proti nasilju nad ženskami bomo uporabljali izraz hendikepirana/hendikepirani, ki označuje poškodovanosti, kot so »gibalna oviranost (mišična distrofija, paraplegija, tetraplegija itn.), senzorna oviranost (težave s sluhom, vidom itn.), intelektualna oviranost (lažja, zmerna, težja in težka duševna prizadetost) in težave z duševnim zdravjem (depresija, psihoza, shizofrenija, anoreksija itn.), a tudi družbene prikrajšanosti, ki ljudi z naštetimi oviranostmi diskriminirajo v vsakdanjem življenju.« (Zaviršek D.: Hendikep kot kulturna travma: historizacija podob, teles in vsakdanjih praks prizadetih ljudi. Ljubljana: Založba /*cf., 2000, s.7).

prakse ne smejo biti ovira za dosledno uveljavljanje prepovedi vseh oblik nasilja nad ženskami.

Ob tem, da zakon prepoveduje nasilje, je potrebno uvajati ukrepe, ki bodo zagotovili razumevanje širše javnosti o tem, zakaj je do prepovedi prišlo ter razumevanje prepovedi nasilja v širšem kontekstu človekovih pravic žensk. Sprožati je potrebno javne debate o prepovedi nasilja in obravnavo nekaterih oblike nasilja na ta način premakniti iz zasebne v javno sfero.

Kazenski pregon povzročitelja nasilja je nujno potreben element, ko si prizadevamo za preprečevanje nasilja nad ženskami. Obsodilna sodba zaradi nasilnega vedenja povzročitelja nasilja sooči s posledicami nasilnega vedenja ter širši javnosti nazorno pokaže, da bo nasilno vedenje sankcionirano s strani države in njenih organov.

Pričanje prič je najpomembnejši in pogosto celo edini način, s katerim je mogoče doseči obsodilno sodbo. Zbiranje dokazov je še dodatno oteženo ali celo nemogoče, če morajo žrtve trgovine z ljudmi takoj zapustiti državo, ker nimajo urejenega statusa za bivanje v državi. Ženskam, ki so žrtve trgovine z ljudmi je potrebno zagotoviti začasno zatočišče, jim pomagati pri odločitvi, ali in kako bodo pričale, pri pripravi varne vrnitve domov, pri urejanju statusa v Republiki Sloveniji in pri urejanju njihovega nadaljnjega življenja.

V slovensko zakonodajo je potrebno uvajati tudi varnostne ukrepe, kot je npr. izrek obveznih treningov socialnega učenja za povzročitelje nasilja, katerih cilj je povzročitelje nasilja spodbuditi, da spremenijo nasilne vzorce vedenja in jim pomagati pri oblikovanju novih, nenasilnih vzorcev vedenja. Predvideti je potrebno tudi treningu socialnega učenja alternativni ukrep v primeru, da povzročitelj nasilja tega ne izpolni.

Država mora jasno poudarjati, da nasilje nad ženskami ni zasebna družinska zadeva, v katero se ne vmešava in ne sme biti obravnavano drugače kot nasilje na javnih prostorih. V primerih nasilja nad ženskami mora država dosledno posegati v zasebno sfero posameznic in posameznikov. Pravica ljudi do varnosti mora biti neodvisna od tega ali se gibljejo v javni ali zasebni sferi. Država mora jasno poudarjati svoje stališče, da bodo povzročitelji nasilja nad ženskami soočeni s sankcijami.

Koordiniran pristop proti nasilju nad ženskami

V Sloveniji je reševanje nasilja večinoma odvisno od same ženske, žrtve nasilja in njene informiranosti. Med institucijami in organizacijami ni sistema medsebojnega informiranja ter pretoka informacij. Informacije med sodelujočimi organizacijami pa bi morale biti zbrane in izmenjane pravočasno, da bi bile dejavnosti sodelujočih organizacij usklajene in žrtve nasilja zaščitene. Zato je potrebno razmišljati v smeri spremembe in dopolnitve posameznih zakonov in pravilnikov, ki morajo organizacijam nalagati, da v primerih nasilja nad ženskami delajo v skladu z načeli koordiniranega pristopa proti nasilju nad ženskami.

Koordiniran pristop proti nasilju nad ženskami pomeni usklajen pristop k reševanju problematike nasilja nad ženskami, katerega osnovna cilja sta zaščititi žrtve nasilja in soočiti povzročitelje nasilja z odgovornostjo za njihova ravnanja. Breme za posredovanje v primerih nasilja prevzema družba s svojimi organizacijami in ne posameznica, ki je žrtev nasilja.

Naloga družbenih organizacij je torej zagotoviti ženski varnost, povzročitelja nasilja pa soočiti z odgovornostjo za njegova ravnanja.

Vsaka organizacija, ki se pri svojem delu srečuje z nasiljem nad ženskami, se mora zavedati svoje odgovornosti, da nasilje preprečuje in ga ustavlja. Strokovnjakinjam in strokovnjakom, ki delujejo v okviru koordiniranega pristopa, pri posredovanju v primerih nasilja nad ženskami pomagajo izdelana pravila, ki natančno predpisujejo postopke ravnanja in standardizirajo prakse dela. Takšen način dela zvišuje kvaliteto pomoči ženskam z izkušnjo nasilja in zavezuje družbene akterje, da vsak na svojem področju izdelujejo in udejanijo strategije in prakse za boljšo zaščito žrtev nasilja.

Da bi prišlo do sprememb v odnosu družbenih akterjev do nasilja nad ženskami, morajo strokovnjakinje in strokovnjaki med seboj sodelovati. Posamezne dejavnosti morajo biti usklajene časovno in vsebinsko, v dogovarjanje morajo biti vključene tudi žrtve nasilja.

Pomoč žrtvam nasilja ne sme biti naloga ene same organizacije. Med seboj morajo sodelovati vse organizacije, ki so pomembne za reševanje problematike nasilja nad ženskami: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (centri za socialno delo in drugi socialno varstveni zavodi), Ministrstvo za notranje zadeve (policija, kriminalistična policija, mejna policija), Ministrstvo za pravosodje (sodišča, tožilstva, zapori), Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport (vrtci, šole), Ministrstvo za zdravje (zdravstvene službe), Urad varuha človekovih pravic, lokalne skupnosti, nevladne organizacije, varne hiše, javni zavodi.

Pomemben del koordiniranega pristopa proti nasilju nad ženskami je zagotovljena varnost za ženske z izkušnjo nasilja. Zato je potrebno zagotoviti zadostno število mest v varnih hišah in kriznih centrih ter dostop žensk do kriznih centrov, ki omogočajo krizno namestitvev, do varnih hiš, ki omogočajo začasno namestitvev, do zagovorništva, ki ženskam nudi potrebno podporo in dostop do informacij o obstoječih oblikah pomoči.

Država mora v okviru stanovanjske politike načrtovati ukrepe za izboljšanje položaja žensk z izkušnjo nasilja pri pridobitvi stanovanja. Pogosto se namreč dogaja, da ženska z izkušnjo nasilja ne more zapustiti povzročitelja nasilja, ker ne more najeti svojega stanovanja, saj bi bila s tem ogrožena njena socialna in ekonomska varnost. Prav tako se pogosto dogaja, da se ženska z izkušnjo nasilja po odhodu iz varne hiše ali potem, ko zapusti povzročitelja nasilja, iz enakega razloga vrne v stanovanje, v katerem živi tudi povzročitelj nasilja.

Cilji koordiniranega pristopa so:

- hitra, učinkovita pomoč in zaščita za ženske z izkušnjo nasilja;
- izdelava ocene nevarnosti in izdelava varnostnega načrta;
- soočenje povzročitelja nasilja z odgovornostjo za njegova ravnanja;
- časovna in vsebinska usklajenost izvajanja ukrepov med posameznimi sodelujočimi organizacijami;
- izmenjava delovnih izkušenj za namene izdelave boljših in učinkovitejših praks in pravil delovanja;
- medsebojni nadzor med organizacijami.

Zbiranje podatkov in raziskave

Proces zbiranja, obdelave in objave podatkov ima poseben pomen za razvoj učinkovitih strategij reševanja problematike nasilja nad ženskami. Podatki, ki so zbrani na strokoven način, kažejo na:

- razširjenost nasilja nad ženskami;
- zakonitosti nasilja nad ženskami (oblike, vzroke, posledice - zdravstvene, socialne, ekonomske);
- razkorak med potrebami žensk z izkušnjo nasilja in ponudbo različnih oblik pomoči ter na potrebe po financiranju obstoječih in novih oblik pomoči;
- občutljivost javnosti za problematiko nasilja nad ženskami;
- učinkovitost zakonskih možnosti in njihove uporabe.

Zbrani podatki so podlaga za izdelavo raziskav o nasilju nad ženskami.

Sistematično zbiranje podatkov vpliva na zavedanje posameznih organizacij o resnosti in razširjenosti nasilja nad ženskami, kar vpliva na to, da več časa in pozornosti posvetijo problematiki nasilja nad ženskami, se več izobražujejo in načrtujejo nove programe. Pomembna je tudi izmenjava podatkov med pristojnimi organizacijami, ki pripomore k temu, da hitreje in strokovneje reagirajo.

Nasilje nad ženskami je težko opredeljiva in kompleksna raziskovalna problematika in zato ena od velikih *temnih peg* v uradnih statistikah. Za nasilje nad ženskami je značilno, da ga žrtve zelo redko prijavljajo, institucije ga pogosto ne beležijo oz. ga beležijo v okviru drugih težav, zaradi katerih so se uporabnice obrnile nanje. Rezultat neprijavljanja organom pregona, nenatančnega beleženja ali nebeleženja so pomanjkljivi podatki o dejanski razširjenosti nasilja nad ženskami.

V zbiranje podatkov o nasilju nad ženskami morajo biti vključeni vsi, ki kakorkoli prihajajo v stik z nasiljem nad ženskami.

Aktivnosti, ki jih mora izvesti država na posameznih področjih

Preventiva, ozaveščanje in informiranje

	Načrtovane aktivnosti	Odgovornost
I.	Šole in vrtci bodo v okviru vsakodnevnega življenja in dela vprašanjem nasilja nasploh in nasilja nad ženskami in deklicami posebej, namenjali čas v okviru tematskih dni in dejavnosti, razrednih ur, predavanj za starše ipd. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport bo v ta namen: 1. skladno s kurikulum za vrtce spodbujalo vzgojiteljice in vzgojitelje k uvajanju tem, ki bodo, primerno otrokovim letom, obravnavale nasilju alternativne oblike vedenja, otroke učile o njihovih pravicah, kot so pravica do nedotakljivosti telesa, pravica do odločanja, do izbire igrač in iger ter obravnavale vprašanja, ki so povezana z odnosi med spoloma v družbi; 2. skladno s kurikulum za vrtce, po katerem je sodelovanje med vrtcem in starši pomemben vidik kakovosti predšolske vzgoje, spodbujalo vzgojiteljice in vzgojitelje, da pri sodelovanju s straši na primeren način opozarjajo na nasilje in na vzgojo otrok brez nasilja; 3. profesorice in profesorje spodbujalo, da pri posameznih učnih temah učenke in učence opozarjajo na njihove pravice kot so pravico do odločanja, pravico do nedotakljivosti telesa ter na različne oblike nasilja, na vidik spola, spolnih vlog in enakosti med spoloma, na predsodke in stereotipe; 4. šole spodbujalo, da zagotovijo izvajanje preventivnih delavnic za učenke in učence, ki bodo obravnavale in spodbujale kritično razmišljanje o nasilju, o stereotipnih vlogah deklic in dečkov, oblikovanje pozitivne samopodobe, osebne odgovornosti ter veččin konstruktivnega in nenasilnega reševanja konfliktov; 5. šole in vrtce spodbujalo, da izdelajo in distribuirajo izobraževalne materiale o nasilju in zaščiti pred nasiljem, ki bodo razumljivi za otroke; 6. šole in vrtce spodbujalo, da distribuirajo izobraževalne materiale za starše, ki obravnavajo nasilje nad ženskami, njegove posledice in obstoječe oblike pomoči ter vsebujejo sporočilo povzročiteljem nasilja o nedopustnosti njihovega ravnanja, pripravljene s strani različnih vladnih in nevladnih organizacij;	• <i>Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport</i> • <i>Urad za mladino Republike Slovenije</i>

	7. šole in vrtce spodbujalo, da bodo pripravili izobraževanja za starše, ki bodo obravnavala nasilje nad ženskami, vloge žensk in moških v medosebnih odnosih in v družbi, enakost med spoloma, diskriminacije zaradi spola, nenasilno komunikacijo, veščine konstruktivnega in nenasilnega reševanja konfliktov; 8. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Urad za mladino Republike Slovenije bosta preko svojih razpisov omogočala sofinanciranje projektov in programov, ki bodo zagotavljali vsebine, predvidene v točkah 4 in 7. Šole in vrtci bodo k sodelovanju pri vseh predvidenih dejavnostih povabili nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	
II.	Centri za socialno delo bodo v okviru svojih programov posebno pozornost namenjali ozaveščanju uporabnic in uporabnikov o nasilju nad ženskami, o različnih diskriminacijah zaradi spola, o neenakosti med spoloma ter vlogah žensk in moških v medosebnih odnosih in v družbi, o nenasilni komunikaciji ter veščinah konstruktivnega in nenasilnega reševanja konfliktov. Centri za socialno delo in drugi socialno varstveni zavodi bodo v svojih prostorih na vidna mesta postavljali informacije o tem, kakšno pomoč lahko ponudijo ženskam z izkušnjo nasilja in kakšne so njihove pravice ter o drugih oblikah pomoči za ženske z izkušnjo nasilja. Prav tako bodo na centrih za socialno delo in v drugih socialno varstvenih zavodih dostopne informacije o nasilju nad ženskami in njegovih posledicah. Vsebovale bodo sporočilo povzročiteljem nasilja o nedopustnosti njihovega ravnanja. Posebna pozornost bo namenjena informiranju slepih in slabovidnih ter žensk, ki ne govorijo in berejo slovenskega jezika.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i>
III.	Policijske postaje in policijske uprave bodo v svojih prostorih na vidna mesta postavljali informacije o tem, kakšno pomoč lahko policistke in policisti, kriminalistke in kriminalisti ponudijo ženskam z izkušnjo nasilja in kakšne so njihove pravice. Prav tako bodo na policijskih postajah in policijskih upravah dostopne informacije o nasilju nad ženskami, njegovih posledicah in drugih obstoječih oblikah pomoči. Vsebovale bodo sporočilo povzročiteljem nasilja o nedopustnosti njihovega ravnanja. Posebna pozornost bo namenjena informiranju slepih in slabovidnih ter žensk, ki ne govorijo in berejo slovenskega jezika.	• <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i>
IV.	Enote zdravstvenega varstva bodo na vidna mesta postavljale informacije o tem, kakšno pomoč lahko ponudijo ženskam z izkušnjo nasilja in kakšne so njihove pravice. Prav tako bodo dostopne	• <i>Ministrstvo za zdravje</i>

	informacije o nasilju nad ženskami, njegovih posledicah in obstoječih oblikah pomoči. Vsebovale bodo sporočilo povzročiteljem nasilja o nedopustnosti njihovega ravnanja. Posebna pozornost bo namenjena informiranju slepih in slabovidnih ter žensk, ki ne govorijo in berejo slovenskega jezika.	
V.	V delovnih organizacijah, na zavodih za zaposlovanje in v sindikatih bo potekalo informiranje in ozaveščanje žensk o pravici, da so na delovnem mestu zaščitene pred spolnim nadlegovanjem in drugimi oblikami nasilja nad ženskami ter o obstoječih oblikah pomoči. Posebna pozornost bo namenjena informiranju slepih in slabovidnih ter žensk, ki ne govorijo in berejo slovenskega jezika.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
VI.	Delovne organizacije si bodo v sodelovanju s sindikati prizadevale za razvijanje politik, ki bodo oblikovale in ustvarjale delovne pogoje, podperne za posebne potrebe delavk, žrtev nasilja v družini.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
VII.	Izvajalo se bo kontinuirano informiranje in ozaveščanje o trgovanju z ženskami in deklicami za namene različnih oblik izkoriščanja ter o obstoječih oblikah pomoči. Informiranje in ozaveščanje bo potekalo v različnih jezikih. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	• <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i>
VIII.	Izvajalo se bo kontinuirano informiranje in ozaveščanje žensk o tem, da so nekatera dejanja, ki so del tradicije in prakse, v pravnem prostoru Republike Slovenije kazniva dejanja ali neveljavna. To so prisilna poroka, dejanja povzročena v imenu časti, pohabljanje ženskih spolovil in druge tradicionalne prakse, ki so škodljive za ženske. Informiranje in ozaveščanje bo potekalo v različnih jezikih. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	• <i>Urad za enake možnosti</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i>
IX.	Izdelana bo strategija spodbujanja javnih in zasebnih medijev, da bodo delovali v smeri preprečevanja posredovanja stereotipnih vlog žensk in moških, podob in vrednot, ki spodbujajo nadrejenost ali podrejenost enega od spolov in tako spodbujajo ali opravičujejo nasilje nad ženskami. Poskrbljeno bo za to, da bodo tudi nove informacijske tehnologije upoštevale te kriterije. Z mediji bo Urad za enake možnosti sodeloval pri kampanjah ozaveščanja in informiranja širše javnosti o nasilju nad ženskami. Novinarke in novinarje ter druge, ki delajo pri različnih medijih, bo	• <i>Urad za enake možnosti</i>

	informiral o tem, kakšne so posledice predvajanja nasilja in pornografije. Urad za enake možnosti bo na vodstva medijev naslovil pobudo, da pripravijo pregled pojavnosti in načina obravnave nasilja nad ženskami v medijih. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	
X.	Izdelana bo strategija spodbujanja lokalnih medijev, da delujejo v smeri preprečevanja posredovanja stereotipnih vlog žensk in moških, podob in vrednot, ki spodbujajo nadrejenost ali podrejenost enega od spolov in tako spodbujajo ali opravičujejo nasilje nad ženskami. Poskrbeti je potrebno, da bodo tudi nove informacijske tehnologije upoštevale te kriterije. Z mediji bodo lokalne skupnosti sodelovale pri kampanjah ozaveščanja in informiranja širše javnosti o nasilju nad ženskami. Novinarke in novinarje ter druge, ki delajo pri različnih medijih, bodo informirali o tem, kakšne so posledice predvajanja nasilja in pornografije. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	• <i>Lokalne skupnosti</i>
XI.	Spodbujeno in sofinancirano bo sodelovanje vladnih in nevladnih organizacij pri skupnih medijskih in družbenih kampanjah. Medijske in družbene kampanje bodo javnost ozaveščale o nasilju nad ženskami, o posledicah, ki jih ima nasilje nad ženskami za posameznico, ki nasilje doživlja ter za družbo kot celoto, o nedopustnosti nasilja nad ženskami ter informirale o obstoječih oblikah pomoči in poti iz nasilnega odnosa ali odnosov. Pripravljeni bodo vsakoletni razpisi za sofinanciranje medijskih in družbenih kampanj, ki bodo ozaveščale in informirale o nasilju nad ženskami.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Urad za enake možnosti</i> • <i>Lokalne skupnosti</i>
XII.	Županje in župani ter svetnice in svetniki v občinskih svetih bodo izpostavljali debate o nasilju nad ženskami v občinskih svetih in oblikovali politike, ki bodo pripomogle k reševanju problema nasilja nad ženskami na lokalnih ravneh.	• <i>Urad za enake možnosti</i> • <i>Lokalne skupnosti</i>
XIII.	Preko razpisov, s sofinanciranjem in z usmerjenim delovanjem se bo spodbujalo nastanek in izvajanje programov, ki nudijo pomoč in informacije lezbijkam z izkušnjo nasilja ter ženskam z izkušnjo nasilja, ki pripadajo drugim spolnim manjšinam.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
XIV.	Država in lokalne skupnosti bodo v primerih nasilja posebno pozornost namenile potrebam ranljivejših skupin žensk, ki imajo manj	• <i>Ministrstvo za delo družino in</i>

	družbene moči in so izpostavljene dodatnim diskriminacijam: 1. Preprečevanje nasilja nad ženskami, ki živijo v določenih življenjskih okoliščinah: brezdomke, brezposelne, bolne, noseče, prostitutke, revne, samohranilke, ženske brez izobrazbe in ženske z nizko izobrazbo, ženske brez socialne mreže, ženske, ki so uživalke legalnih in/ali nelegalnih drog, ženske zapornice in ženske po prestani zaporni kazni, ženske in deklice, ki so žrtve trgovine z ljudmi, ženske z neurejenim pravnim statusom v državi: - centri za socialno delo bodo poskrbeli za to, da bo njihova ponudba ženskam v določenih življenjskih okoliščinah prijazna, da se bodo počutile sprejete v servise pomoči ter jih bo dodatno spodbudila k temu, da poiščejo pomoč, če doživljajo kakršnokoli obliko nasilja. 2. Preprečevanje nasilja nad lezbijkami z izkušnjo nasilja in ženskami z izkušnjo nasilja, ki pripadajo drugim spolnim manjšinam: centri za socialno delo bodo poskrbeli za to, da bo njihova ponudba lezbijkam z izkušnjo nasilja in ženskam z izkušnjo nasilja, ki pripadajo drugim spolnim manjšinam prijazna, da se bodo počutile sprejete v servise pomoči ter jih bo dodatno spodbudila k temu, da poiščejo pomoč, če doživljajo kakršnokoli obliko nasilja. 3. Preprečevanje nasilja nad mladimi ženskami od 14 do 27 leta starosti: - srednje in visoke šole, fakultete ter druge izobraževalne ustanove, v katere so vključene mlade ženske, bodo organizirale okrogle mize, seminarje in druge razprave. Mlade ženske bodo dobile informacije o: • njihovi pravici, da odločajo o lastnem telesu, • nasilju nad ženskami, še posebej o spolni zlorabi in spolnem nadlegovanju ter drugih oblikah spolnega nasilja, • posledicah, ki jih lahko imajo mlade ženske zaradi nasilja (motnje hranjenja, različne psihosocialne težave), • obstoječih oblikah pomoči, • tem, da je nasilje resna in huda oblika kršenja človekovih pravic; - pripravljene bodo vsebine in smernice, ki bodo v okviru informiranja in učenja o spolni vzgoji, reproduktivnih pravicah in odgovornostih, predvidele razprave o normah in vrednotah, etiki in spolnih stereotipih, ki vplivajo na odločanje mladih. Cilj spolne vzgoje za mlade ženske mora biti okrepitev njihove zavesti o pravici do odločanja o lastnem telesu in njihova dobra informiranost o odnosih, spolnosti in reprodukciji;	<i>socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport</i> • <i>Ministrstvo za zdravje</i> • <i>Urad za enake možnosti</i> • <i>Urad za mladino RS</i> • <i>Urad za priseljevanje in begunce</i> • <i>Lokalne skupnosti</i>

	- pripravljene bodo vsebine in smernice, ki bodo mlade ženske v okviru izobraževalnih programov ozaveščale in informirale o trgovanju z ženskami; - pripravljene in preko razpisov sofinancirane bodo delavnice, ki bodo obravnavale izpostavljene teme. 3. Preprečevanje nasilja nad hendikepiranimi ženskami: - zahteve iz točk I in XI/2 bodo v enaki meri izvajane v šolah in drugih ustanovah namenjenih hendikepiranim otrokom, deklicam in ženskam; - centri za socialno delo bodo pripravili posebne programe za družine in rejniške družine s hendikepiranimi članicami in člani, ki bodo izobraževali in ozaveščali o različnih oblikah nasilja nad hendikepiranimi ženskami ter oblikah pomoči; - z razpisi bo spodbujena in sofinancirana izdelava informativnih zloženk in letakov o nasilju nad ženskami za slepe in slabovidne; - zaposlene in zaposleni v institucijah (enote zdravstvenega varstva, zavodi, domovi za starejše), v katerih stanujejo tudi hendikepirane ženske, se bodo izobraževale in izobraževali o problematiki nasilja nad hendikepiranimi ženskami ter o obstoječih oblikah pomoči. 4. Preprečevanje nasilja nad starejšimi ženskami: - domovi za starejše, socialno varstvene in druge organizacije, ki pogosto prihajajo v stik s starejšimi ženskami bodo distribuirali informativne zloženke in izobraževalne materiale o nasilju nad ženskami, namenjene starejšim ženskam. Informacije bodo dostopne tudi slepim in slabovidnim. 5. Preprečevanje nasilja nad pripadnicami etničnih in narodnih manjšin v Sloveniji (Albanke, Bošnjakinje, Črnogorke, Hrvatice, Italijanke, Madžarke, Makedonke, Romkinje, Srbkinje): - centri za socialno delo bodo poskrbeli za to, da bo njihova ponudba pripadnicam etničnih in narodnih manjšin prijazna, da se bodo počutile sprejete v servise pomoči ter jih bo dodatno spodbudila k temu, da poiščejo pomoč, če doživljajo kakršnokoli obliko nasilja; - na narodno in etnično mešanih področjih bo informiranje in ozaveščanje o nasilju nad ženskami potekalo v jeziku pripadnic in pripadnikov etničnih in narodnih manjšin. Dostopno bo tudi slepim in slabovidnim; - preko razpisov lokalnih skupnosti bo spodbujena izdelava plakatov, letakov, izobraževalnega in informativnega gradiva, v jeziku pripadnic in pripadnikov etničnih in narodnih manjšin. Plakati, letaki, izobraževalno in informativno gradivo bodo obravnavali nasilje nad	

ženskami, njegove posledice, obstoječe oblike pomoči ter vsebovali sporočilo povzročiteljem nasilja o nedopustnosti njihovega ravnanja. Prav tako bodo vsebovali sporočila o tem, da nobena oblika nasilja nad ženskami ne sme biti opravičevana z etnično, narodno, kulturno, versko in/ali drugo pripadnostjo. Materiali bodo dostopni tudi slepim in slabovidnim.

6. Preprečevanje nasilja nad prosilkami za azil, begunkami, nadržavljankami s stalnim in začasnim prebivanjem, prosilkami za delovno dovoljenje, deklicami brez spremstva zakonitih zastopnic in/ali zastopnikov:
- centri za socialno delo bodo poskrbeli za to, da bo njihova ponudba tujkam prijazna, da se bodo počutile sprejete v servise pomoči ter jih bo dodatno spodbudila k temu, da poiščejo pomoč, če doživljajo kakršnokoli obliko nasilja;
 - policistke in policisti, kriminalistke in kriminalisti bodo tujkam, s katerimi prihajajo v stik, posredovali informacije o obstoječih oblikah pomoči;
 - informiranje in ozaveščanje o nasilju nad ženskami v različnih jezikih, ki bo namenjeno prosilkam za azil, begunkam, nadržavljankam s stalnim in začasnim prebivanjem v Republiki Sloveniji, prosilkam za delovno dovoljenje, bodo pripravili ministrstvo za notranje zadeve, urad za enake možnosti ter urad za priseljevanje in begunce. Posredovane informacije bodo vsebovale sporočila o tem, da nobena oblika nasilja nad ženskami ne sme biti opravičevana z etnično, narodno, kulturno, versko in/ali drugo pripadnostjo. Posebna pozornost bo namenjena tudi ženskam, ki so žrtve trgovine z ljudmi;
 - z razpisi bo spodbujena izdelava plakatov in zloženk, ki bodo ženske v različnih jezikih obveščale o tem, kam se lahko obrnejo pomoč, če so žrtve nasilja. Plakati bodo dostopni na najbolj izpostavljenih mestih, kot so avtobusne postaje in avtobusi, železniške postaje in vlaki, letališča in letala;
 - prehodni domovi za tujke in tujce ter druge institucije in organizacije, v katerih začasno živijo prosilke za azil, begunke, nadržavljanke s stalnim in začasnim bivanjem v Sloveniji, prosilke za delovno dovoljenje, deklice brez spremstva zakonitih zastopnic in/ali zastopnikov, bodo distribuirali informativne zloženke in izobraževalne materiale o nasilju nad ženskami v različnih jezikih. Informacije bodo dostopne tudi slepim in slabovidnim.

K sodelovanju pri vseh navedenih aktivnostih bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.

Izobraževanje in izpopolnjevanje

	Načrtovane aktivnosti	Odgovornost
I.	Pripravljena in izvedena bodo kontinuirana strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja za strokovne delavke in delavce v različnih organizacijah. Pripravljena in izvedena bodo: 1. kontinuirana strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja o nasilju nad ženskami za zaposlene na centrih za socialno delo, v domovih za starejše, varstveno delovnih centrih, posebnih socialno varstvenih zavodih, socialno varstvenih zavodih za usposabljanje, kriznih centrih, materinskih domovih, varnih hišah in drugih organizacijah; 2. kontinuirana strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja o nasilju nad ženskami za zaposlene na policijskih postajah in policijskih upravah; 3. kontinuirana strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja o nasilju nad ženskami za zaposlene v pravosodnih organih (tožilke in tožilce, sodnice in sodnike ter druge zaposlene v pravosodnih organih, zaposlene v zaporih, zaporih za mlade, prevzgojnih zavodih); 4. kontinuirana strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja o nasilju nad ženskami za zaposlene v: - javnih in zasebnih vrtcih, - šolah, ki izvajajo osnovnošolsko izobraževanje (osnovne šole, osnovne šole s prilagojenim programom, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, posebni oddelki osnovnih šol, ki izvajajo osnovnošolsko izobraževanje odraslih, osnovne šole za odrasle, ljudske univerze ter mednarodne šole, ki so organizirane za tujke in tujce), - šolah, ki izvajajo srednješolsko splošno, poklicno in strokovno izobraževanje, - vzgojno izobraževalnih zavodih, dijaških in študentskih domovih, mladinskih domovih, - višješolskih strokovnih izobraževalnih programih, visokošolskih strokovnih študijskih programih, univerzitetnih programih; 5. kontinuirana strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja o nasilju nad ženskami za zaposlene v enotah zdravstvenega varstva (za medicinske sestre in zdravstvene tehnike, zdravnice in zdravnike, psihologinje in psihologe, socialne delavke in socialne delavce, strežnice in strežnike ter druge zaposlene v enotah zdravstvenega varstva).	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport</i> • <i>Ministrstvo za zdravje</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
II.	Pripravljeno bo učno gradivo in drugi materiali za izobraževanja	• <i>Ministrstvo</i>

	strokovnih delavk in delavcev v različnih organizacijah o problematiki nasilja nad ženskami. Izdelane bodo strategije uvajanja perspektive spola v posamezne izobraževalne programe, ki bodo poslani v soglasje Uradu za enake možnosti. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	<i>za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport</i> • <i>Ministrstvo za zdravje</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
III.	Za osnovnošolske programe ter srednješolske smeri poklicnega in strokovnega izobraževanja bo pripravljeno učno gradivo in drugi didaktični materiali za izobraževanje o problematiki nasilja nad ženskami. Izdelana bo strategija uvajanja perspektive spola v posamezne izobraževalne programe in bo poslana v soglasje Uradu za enake možnosti.	• <i>Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
IV.	Socialna zbornica Slovenije bo pri izvajanju javnega pooblastila načrtovanja in organiziranja stalnega strokovnega izobraževanja za strokovne delavke in delavce ter sodelavke in sodelavce na področju socialnega varstva, posebno pozornost namenila načrtovanju izobraževanj o nasilju nad ženskami. Stalno strokovno izobraževanje bo spodbujala tudi pri strokovnih delavkah in sodelavkah, zaposlenih v nevladnih organizacijah, varnih hišah in materinskih domovih. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	• <i>Socialna zbornica Slovenije</i>
V.	Univerze bodo izdelale: - strategijo uvajanja perspektive spola in izobraževanja o nasilju nad ženskami v višješolske, visokošolske in univerzitetne izobraževalne programe, - strategijo uvajanja visokošolskih in univerzitetnih programov ter raziskovalnih centrov, ki bodo obravnavali problematiko enakosti med spoloma, še posebej problematiko nasilja nad ženskami. Obe strategiji bodo univerze poslale v soglasje Uradu za enake možnosti.	• <i>Univerza v Ljubljani</i> • <i>Univerza v Mariboru</i> • <i>Primorska univerza</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
VI.	Lokalne skupnosti bodo v skladu s svojimi pristojnostmi spodbujale izobraževanja o problematiki nasilja nad ženskami na lokalnem nivoju. V svojih razpisih bodo predvidele tudi sofinanciranje izobraževalnih vsebin o nasilju nad ženskami.	• <i>Lokalne skupnosti</i>

Zakonodaja

	Načrtovane aktivnosti	Odgovornost
I.	Pripravljen bo pregled oz. analiza zakonodaje in z njo predvidenih postopkov. Z analizo bo ugotovljeno, kako zakonodajni sistem in postopki, predvideni z zakoni, ščitijo interese žensk z izkušnjo nasilja in jim omogočajo, da izrabijo obstoječe pravne možnosti. Ključne točke analize bodo: zaščita žensk z izkušnjo nasilja in zagotavljanje njihove varnosti, kaznovanje povzročiteljev nasilja, hitrost postopkov, preprečevanje reviktimizacije in podpora ženskam z izkušnjo nasilja, javni pregon, ko gre za dejanja nasilja v družini, sistem zbiranja podatkov, dostopnost pravne pomoči za ženske z izkušnjo nasilja. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
II.	Posebna pozornost pri analizi zakonodaje in z njo predvidenih postopkov bo namenjena potrebam ranljivejših skupin žensk, ki imajo manj družbene moči in so izpostavljene dodatnim diskriminacijam: - ženske, ki živijo v določenih življenjskih okoliščinah: brezdomke, brezposelne, bolne, noseče, prostitutke, revne, samohranilke, ženske brez izobrazbe in ženske z nizko izobrazbo, ženske brez socialne mreže, ženske, ki so uživalke legalnih in/ali nelegalnih drog, ženske zapornice in ženske po prestani zaporni kazni, ženske in dekllice, ki so žrtve trgovine z ljudmi, ženske z neurejenim pravnim statusom v državi, - mlade ženske od 14 do 27 leta starosti, - starejše ženske, - hendikepirane ženske, - lezbijke z izkušnjo nasilja in ženske z izkušnjo nasilja, ki pripadajo drugim spolnim manjšinam, - pripadnice etničnih in narodnih manjšin v Sloveniji (Albanke, Bošnjakinje, Črnogorke, Hrvatice, Italijanke, Madžarke, Makedonke, Romkinje, Srbkinje), - prosilke za azil, begunke, nedržavljanke s stalnim in začasnim bivanjem v Sloveniji, prosilke za delovno dovoljenje, dekllice brez spremstva zakonitih zastopnic in/ali zastopnikov.	
III.	Pripravljen bo strategija za izboljšanje zaščite žensk z izkušnjo nasilja na področju zakonodaje in v vseh pravnih postopkih, za njihov boljši dostop do pravnih mehanizmov pomoči in za preprečitev reviktimizacije žensk, z izkušnjo nasilja v kazenskih in civilnih postopkih. Načrt za izboljšanje zaščite žensk z izkušnjo nasilja bo: 1. vseboval ukrepe, ki bodo zagotovili, da bo ženskam z izkušnjo nasilja omogočeno sprožiti postopke proti povzročiteljem nasilja. Zagotovil bo tudi, da bodo javne in/ali zasebne organizacije kot pravne osebe lahko	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>

	nastopale kot podpora ženskam z izkušnjo nasilja; 2. predvidel potrebne ukrepe za to, da bo skozi ves postopek posebna pozornost namenjena telesnemu in psihičnemu stanju žrtve ter da bodo ženske z izkušnjo nasilja deležne medicinske in psihosocialne pomoči. Posebno pozornost je potrebno nameniti težkemu položaju žensk z izkušnjo nasilja, ki v kazenskem postopku nastopajo kot priče. Sodnice in sodniki, tožilke in tožilci, odvetnice in odvetniki lahko s svojim pristopom pripomorejo k aktivni vlogi žensk z izkušnjo nasilja v sodnem postopku, s čimer bodo prispevale k obsodbi povzročitelja nasilja; 3. predvidel ukrepe, ki bodo spodbujali ženske z izkušnjo nasilja in osebe, ki so bile priče nasilju, da se bodo prostovoljno odločile za sodelovanje v sodnem postopku. Ukrepi bodo upoštevali interese žensk z izkušnjo nasilja in zagotavljali njihovo varnost; 4. predvidel informiranje žensk z izkušnjo nasilja o poteku celotnega kazenskega postopka, še posebej o morebitni izpustitvi povzročitelja nasilja iz pripora. Informacije bodo podane razumljivo, preveriti je potrebno, ali jih je oseba razumela. V teku celotnega postopka bo ženski z izkušnjo nasilja zagotovljena pravica do tolmačenja in/ali brezplačnega prevoda, kadar je ta potreben; 5. preprečeval nadaljnjo viktimizacijo žensk z izkušnjo nasilja s strani povzročitelja nasilja. Ukrepi, ki k temu pripomorejo so pričanje brez prisotnosti povzročitelja nasilja, ločeni prostori za čakanje pred, med in po postopku, telesno varovanje ipd.; 6. predpisal postopek, v katerem bodo ženske z izkušnjo nasilja in/ali priče nasilja, pričanje čim manjkrat ponavljale, da bi preprečili sekundarno viktimizacijo žensk z izkušnjo nasilja s strani organov pregona in pravosodnih organov. Ta ukrep bo zmanjšal travmatični učinek celotnega postopka na ženske z izkušnjo nasilja in na priče. Postopek bo preprečeval neupravičeno in/ali ponižujoče izpraševanje žensk z izkušnjo nasilja in prič nasilja; 7. predvidel postopek za določitev in izterjavo odškodnine, ki jo bo ženski z izkušnjo nasilja plačal povzročitelj nasilja. Predvideni bodo ukrepi, ki bodo ženske z izkušnjo nasilja informirali o postopku izterjave odškodnine; 8. vzpostavil državni denarni sklad, iz katerega bodo ženske z izkušnjo nasilja črpale odškodnino v primerih, ko država ni opravila svoje dolžnosti. V skladu z obvezno skrbjo (<i>due</i>	<i>možnosti</i>

	<i>diligence</i>) mora država nasilje preprečiti, raziskati, pravično in učinkovito kaznovati povzročitelje nasilja ter zagotoviti pomoč žrtvam nasilja. Predvideni bodo ukrepi, ki bodo ženske z izkušnjo nasilja informirali o postopku izterjave odškodnine. K sodelovanju bo povabljen strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami pri ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami ter druge strokovnjakinje in strokovnjaki, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko nasilja nad ženskami (sodnice in sodniki, tožilke in tožilci, odvetnice in odvetniki, socialne delavke in delavci, policistke in policisti, kriminalistke in kriminalisti, zdravstvene delavke in delavci).	
IV.	Pripravljene bodo kontinuirane in sistematične evalvacije kazenskih postopkov za kazniva dejanja v Kazenskem zakoniku Republike Slovenije, ki preganjajo dejanja nasilja nad ženskami. Ta kazniva dejanja so: 1. Kazniva dejanja zoper življenje in telo (Umor (127. člen), Uboj na mah (128. člen), Povzročitev smrti iz malomarnosti (129. člen), Napeljevanje k samomoru in pomoč pri samomoru (131. člen), Nedovoljena prekinitev nosečnosti (132. člen), Lahka telesna poškodba (133. člen), Huda telesna poškodba (134. člen), Posebno huda telesna poškodba (135. člen), Sodelovanje pri pretepu (136. člen), Ogrožanje z nevarnim orodjem pri pretepu ali prepiru (137. Člen), Povzročitev nevarnosti (138. člen), Zapustitev slabotne osebe (139. člen), Opustitev pomoči (140. člen), 2. Kazniva dejanja zoper človekove pravice in svoboščine (Kršitev enakopravnosti (141. člen), Prisiljenje (142. člen), Protipraven odvzem prostosti (143. člen), Ugrabitev (144. Člen), Ogrožanje varnosti (145. člen), Grdo ravnanje (146. Člen), 3. Kazniva dejanja zoper čast in dobro ime (Razžalitev (169. Člen), Obrekovanje (170. člen), Žaljiva obdolžitev (171. Člen), Opravljanje (172. člen), Očitanje kaznivega dejanja z namenom zaničevanja (173. člen), 4. Kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost (Posilstvo (180. člen), Spolno nasilje (181. člen), Spolna zloraba slabotne osebe (182. člen), Spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let (183. člen), Kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja (184. člen), Zvodništvo (185. člen), Posredovanje pri prostituciji (186. člen), Prikazovanje in izdelava pornografskega gradiva (187. člen),	• <i>Ministrstvo za pravosodje</i>

	5. Kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in mladino (Odvzem mladoletne osebe (200. člen), Zanemarjanje mladoletne osebe in surovo ravnanje (201. člen), Kršitev družinskih obveznosti (202. člen), 6. Kazniva dejanja zoper premoženje (Izsiljevanje (218. člen), Zloraba zaupanja (220. člen), Poškodovanje tuje stvari (224. člen), 7. Kazniva dejanja zoper javni red in mir (Nasilništvo (299. člen), Prepovedan prehod čez državno mejo (311. člen).	
V.	Pripravljene bodo kontinuirane in sistematične evalvacije civilnih postopkov, ki so jih sprožile ženske z izkušnjo nasilja proti povzročiteljem nasilja.	• <i>Ministrstvo za pravosodje</i>
VI.	Pripravljen bo predlog Zakona o nasilju v družini, v katerem bodo dejanja nasilja nad ženskami v družini opredeljena kot kazniva dejanja. V okviru Zakona o nasilju v družini bo opredeljeno psihično nasilje in čustveno nasilje. Kazenski zakonik bo psihično nasilje in čustveno nasilje opredeljeval kot kaznivi dejanji. Zakon o nasilju v družini bo navajal člene že obstoječih zakonov, ki so potrebni spremembe, da bi bili v skladu z Zakonom o nasilju v družini. Pripravljene bodo potrebne spremembe obstoječih zakonov. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami ter druge strokovnjakinje in strokovnjaki, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko nasilja nad ženskami (sodnice in sodniki, tožilke in tožilci, odvetnice in odvetniki, socialne delavke in delavci, policistke in policisti, kriminalistke in kriminalisti, zdravstvene delavke in delavci).	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami)</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Urad za enake možnosti</i>
VII.	Zakon o nasilju v družini bo stalno evalviran. Predvidene bodo potrebne spremembe, dopolnitve in odprave določil v zakonu, ki se bodo v praksi izkazala za neučinkovita, nepotrebna ali neprimerna. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami ter druge strokovnjakinje in strokovnjaki, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko nasilja nad ženskami (sodnice in sodniki, tožilke in tožilci, odvetnice in odvetniki, socialne delavke in delavci, policistke in policisti, kriminalistke in kriminalisti, zdravstvene delavke in delavci).	• <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami)</i>
VIII.	Ženske z izkušnjo nasilja s težavo sprožijo kazenske postopke proti	• <i>Ministrstvo</i>

	povzročiteljem nasilja, s katerimi živijo v zakonski ali izvenzakonski skupnosti ali drugi družinski obliki. Sprožanje kazenskega postopka bo prevzela država, tožilstvo pa bo žrtve informiralo in podpiralo pri vztrajanju v kazenskem postopku. Sprejete bodo spremembe Zakona o kazenskem postopku, ki bodo to opredelile.	za pravosodje
IX.	Vse ženske morajo imeti enake možnosti za umik v varne hiše ne glede na državljanstvo ali katerikoli drug status. Država mora poskrbeti za nediskriminatornost praks dela na institucijah in podpirati nediskriminatorne programe nevladnih organizacij, ki nudijo pomoč ženskam z izkušnjo nasilja. Sprejeta bo zakonska podlaga, ki bo ženskam z izkušnjo nasilja brez državljanstva in/ali dokumentov, potrebnih za bivanje v Republiki Sloveniji, omogočila sprejem v varne hiše, ureditev dokumentov, potrebnih za bivanje in pridobitev finančne pomoči. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i>

Koordiniran pristop proti nasilju nad ženskami

	Načrtovane aktivnosti	Odgovornost
I.	Izdelane bodo smernice za pripravo koordiniranega pristopa na področju reševanja problematike nasilja nad ženskami v Sloveniji.	• <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i>
II.	Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami bo pri pripravi smernic posebej pozoren na: 1. Koordiniran pristop predpostavlja medsebojno sodelovanje vseh vladnih in nevladnih organizacij, ki delajo s problematiko nasilja nad ženskami. Najpogosteje so to: centri za socialno delo, policija ter kriminalistična in mejna policija, sodišča, tožilstva, enote zdravstvenega varstva, varne hiše in ženske nevladne organizacije. Za učinkovito reševanje problematike nasilja nad ženskami morajo sodelovati predstavnice in predstavniki vseh imenovanih vladnih in nevladnih organizacij. K sodelovanju bodo povabljene tudi predstavnice in predstavniki organizacij, ki izvajajo programe namenjene posebej ranljivim skupinam žensk: - ženskam, ki živijo v določenih življenjskih okoliščinah: brezdomkam, brezposelnim, bolnim, nosečim, prostitutkam, revnim, samohranilkam, ženskam brez izobrazbe in ženskam z nizko izobrazbo, ženskam brez socialne mreže, ženskam, ki so uživalke legalnih in/ali nelegalnih drog, ženskam zapornicam in ženskam po prestani zaporni kazni, ženskam in deklicam, ki so žrtve trgovine z ljudmi, ženskam z neurejenim pravnim statusom v državi,	• <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i> • <i>Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi</i> • <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport</i> • <i>Ministrstvo</i>

- mladim ženskam od 14 do 27 leta starosti, - starejšim ženskam, - hendikepiranim ženskam, - lezbijkam z izkušnjo nasilja in ženskam z izkušnjo nasilja, ki pripadajo drugim spolnim manjšinam, - pripadnicam etničnih in narodnih manjšin v Sloveniji (Albanke, Bošnjakinje, Črnogorke, Hrvatice, Italijanke, Madžarke, Makedonke, Romkinje, Srbkinje), - prosilkam za azil, begunkam, nedržavljanke s stalnim in začasnim bivanjem v Sloveniji, prosilkam za delovno dovoljenje, deklicam brez spremstva zakonitih zastopnic in/ali zastopnikov. 2. Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami bo zaprosil ministrstva, da imenujejo strokovne področne skupine (policija, pravosodje, socialno varstvo, šolstvo, zdravstvo). Njihova naloga bo priprava področnih načrtov za delo proti nasilju nad ženskami (protokolov) ter izvedba nalog, ki so potrebne za učinkovito reševanje problematike nasilja nad ženskami. Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami bo v sodelovanju z resornim ministrstvom določil koordinatorko ali koordinatorja posamezne strokovne področne skupine. 3. Področne strokovne skupine bodo sestavljene iz strokovnjakinj in strokovnjakov posameznega področja: policija, pravosodje, socialno varstvo, šolstvo, zdravstvo. Vsaka strokovna področna skupina bo pripravila načrte in pravila za delo proti nasilju nad ženskami, ki bodo vsebovali: - natančne postopke ravnanja v primerih nasilja nad ženskami, ki bodo v skladu s specifičnimi pristojnostmi organizacij s posameznega področja, predvidenimi z zakoni, internimi pravilniki in dogovori, - naloge posamezne organizacije, pri katerih je potrebno sodelovanje z drugo organizacijo (zaradi drugačnih pristojnosti, znanja, drugačne ponudbe, zmogljivosti ipd.), - podatke o žrtvi nasilja, povzročitelju nasilja in drugih udeleženi pri dejanju nasilja (otroci, druge priče), ki jih posamezna institucija ali organizacija v skladu z zakonom in njenimi pristojnostmi lahko posreduje drugi instituciji ali organizaciji, - primer dobre prakse in primer slabe prakse. 4. Za povezovanje in sodelovanje strokovnjakinj in strokovnjakov s področja socialnega varstva v področno strokovno skupino, bo odgovorno Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Strokovna skupina bo pripravila predlog ukrepov in nalog, ki bo oblikovan kot načrt dela koordiniranega pristopa. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve bo vsa svoja	za zdravje • Socialna zbornica Slovenije

	ravnanja na področju nasilja nad ženskami usklajevalo s Strokovnim svetom za problematiko nasilja nad ženskami. 5. Za povezovanje in sodelovanje strokovnjakinj in strokovnjakov s področja policije, kriminalistične in mejne policije v področno strokovno skupino, bo odgovorno ministrstvo za notranje zadeve. Strokovna skupina bo pripravila predlog ukrepov in nalog, ki bo oblikovan kot načrt dela koordiniranega pristopa. Ministrstvo za notranje zadeve bo k sodelovanju povabilo Medresorsko delovno skupino za boj proti trgovini z ljudmi. Ministrstvo za notranje zadeve bo vsa svoja ravnanja na področju nasilja nad ženskami usklajevalo s Strokovnim svetom za problematiko nasilja nad ženskami. 6. Za povezovanje in sodelovanje strokovnjakinj in strokovnjakov s področja pravosodja v področno strokovno skupino, bo odgovorno ministrstvo za pravosodje. Strokovna skupina bo pripravila predlog ukrepov in nalog, ki bo oblikovan kot načrt dela koordiniranega pristopa. Ministrstvo za pravosodje bo vsa svoja ravnanja na področju nasilja nad ženskami usklajevalo s Strokovnim svetom za problematiko nasilja nad ženskami. 7. Za povezovanje in sodelovanje strokovnjakinj in strokovnjakov s področja zdravstva v področno strokovno skupino, bo odgovorno ministrstvo za zdravje. Strokovna skupina bo pripravila predlog ukrepov in nalog, ki bo oblikovan kot načrt dela koordiniranega pristopa. Ministrstvo za zdravje bo vsa svoja ravnanja na področju nasilja nad ženskami usklajevalo s Strokovnim svetom za problematiko nasilja nad ženskami. 8. Za povezovanje in sodelovanje strokovnjakinj in strokovnjakov iz varnih hiš v področno strokovno skupino, bo odgovorna Socialna zbornica Slovenije. Strokovna skupina bo pripravila predlog ukrepov in nalog, ki bo oblikovan kot načrt dela koordiniranega pristopa. Strokovna skupina bo pripravila strategijo, ki bo določila, kako v skladu s priporočilom Odbora za pravice žensk in enake možnosti (<i>Committee on Women's Rights and Equal Opportunities</i>) pri Evropskem parlamentu, zagotoviti najmanj eno posteljo v varnih hišah na 10 000 žensk⁷.	

⁷ Priporočilo je podano v dokumentu s strokovne konference o ravnanju policije v primerih nasilja nad ženskami (*Standards and Recommendations of the Conference of Experts on Police combating Violence against Women, Baden, December 1998*).

	Strokovna skupina bo v strategiji predvidela ustanovitev specializiranih varnih hiš, ki bodo izvajale programe, namenjene posebnim potrebam žensk, žrtev trgovine z ljudmi in posebnim potrebam ranljivejših skupin žensk. Strokovna skupina bo v strategiji predvidela ustanovitev kriznih centrov za ženske, žrtve nasilja in njihove otroke. Socialna zbornica Slovenije bo vsa svoja ravnanja na področju nasilja nad ženskami usklajevala s Strokovnim svetom za problematiko nasilja nad ženskami. 9. Na vseh izpostavljenih področjih bodo med celotnim delovnim procesom k sodelovanju povabljene strokovnjakinje in strokovnjaki iz nevladnih organizacij. 10. Na podlagi načrtov posameznih področnih strokovnih skupin bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami v sodelovanju s koordinatorkami in koordinatorji področnih strokovnih skupin in posameznimi strokovnjakinjami in strokovnjaki s področja pripravil načrt koordiniranega pristopa proti nasilju nad ženskami. Le-ta bo vseboval: - določila o koordinaciji in kontinuiranosti sodelovanja, - dolžnosti in naloge vsake posamezne organizacije, ki je vključena v pomoč ženski z izkušnjo nasilja. Zapisane bodo v obliki obvezujočih načrtov dela in pravil ravnanja, - natančna navodila o podatkih, ki jih posamezna organizacija posreduje drugi organizaciji, - načrt zbiranja in posredovanja informacij, ki bo povečal informiranost služb, kar je eden od pomembnih pogojev za delovanje koordiniranega pristopa. Pomembno je, da so posredovane tiste informacije, ki so v pomoč posamezni organizaciji, da bi kar najbolj pomagala žrtvi nasilja ter tiste informacije, ki jih posamezna organizacija mora uporabiti v skladu s svojimi pristojnostmi, - načrt kontinuiranih izobraževanj o poteku koordiniranega pristopa in seznanjanja z delom in pristojnostmi sodelujočih organizacij, - dogovor o medsebojnem sodelovanju in delovanju v skladu z načeli koordiniranega pristopa proti nasilju nad ženskami. K sodelovanju bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	
III.	Pripravljene bodo sporazumi o sodelovanju, ki jih bodo podpisale sodelujoče organizacije, da bi zagotovile zavezo o sodelovanju, primerno uporabo in izmenjavo informacij ter preprečile njihovo zlorabo. V njih bodo: - natančno predvidene dolžnosti ljudi, ki bodo imeli dostop	• <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i> • <i>Ministrstvo</i>

	do informacij in pravico dajati informacije drugim pristojnim, - natančno določeni pogoji, pod katerimi je primerno in dovoljeno posredovati informacije za namen preprečevanja nasilja nad ženskami in pomoči ženskam, žrtvam nasilja, - natančno določeni pogoji in dolžnosti posameznic in posameznikov v okviru koordiniranega pristopa. Pravila o izmenjavi informacij bodo zelo jasna. K sodelovanju pri pripravi bodo povabljene nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami.	<i>za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Ministrstvo za zdravje</i> • <i>Socialna zbornica Slovenije</i>
IV.	Pripravljene bodo spremembe Zakona o varstvu osebnih podatkov, ki bodo omogočile medsebojno informiranje organizacij v primerih nasilja v družini.	• <i>Ministrstvo za pravosodje</i>
V.	Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve je strokovno posvetovalno telo za delo na področju nasilja nad ženskami v Sloveniji. Ves čas delovanja pri njegovem delu sodelujejo tudi nevladne organizacije, ki delujejo na področju dela proti nasilju nad ženskami. Zagotovljeno bo njegovo kontinuirano in nemoteno delovanje.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i>

Zbiranje podatkov in raziskava

	Načrtovane aktivnosti	Odgovornost
I.	Izdelane bodo smernice za izdelavo sistema zbiranja natančno določenih podatkov, ki bo veljal za vse, ki delajo na področju pomoči ženskam z izkušnjo nasilja in na področju dela s povzročitelji nasilja. K sodelovanju bodo povabljene organizacije iz tujine, ki imajo znanje in izkušnje z zbiranjem podatkov o nasilju nad ženskami. Zbrane podatke bo vsaka institucija ali organizacija vsake pol leta posredovala Strokovnemu svetu za nasilje nad ženskami. Posebna pozornost bo namenjena natančnim varnostnim mehanizmom, ki bodo preprečevali zlorabo podatkov. Dostop do osebnih podatkov žrtve nasilja bo urejen v skladu z zakonom. Pripravljene bodo vse potrebne spremembe zakonov, ki bodo omogočile zbiranje podatkov. Pri tem se bo upoštevalo, da potrebujejo za koordinirano delovanje dostop do podatkov vse organizacije, ki sodelujejo v koordiniranem pristopu proti nasilju nad ženskami. Za obdelavo zbranih podatkov bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami izbral primerno strokovno službo. Zbrane podatke bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami letno evalviral in na podlagi tega dopolnjeval smernice in naloge za delo proti nasilju nad ženskami v Sloveniji. Posebna pozornost bo namenjena zbiranju podatkov o nasilju nad posebej ranljivimi skupinami žensk: 1. o nasilju nad hendikepiranimi ženskami. Na podlagi zbranih podatkov bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami v sodelovanju z ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, ministrstvom za zdravje, uradom za invalide in bolnike, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki izdelal smernice za reševanje problematike v smeri zmanjševanja in odprave vseh oblik nasilja nad hendikepiranimi ženskami. Posebno pozornost bo namenil strukturnemu nasilju; 2. o nasilju nad starejšimi ženskami. Na podlagi zbranih podatkov bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami v sodelovanju z ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, ministrstvom za zdravje, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki izdelal smernice za reševanje problematike v smeri zmanjševanja in odprave vseh oblik nasilja nad starejšimi ženskami. Posebno pozornost bo namenil	• <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i> • <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Ministrstvo za pravosodje</i> • <i>Ministrstvo za zdravje</i> • <i>Urad za invalide in bolnike</i> • <i>Urad za priseljevanje in begunce</i> • <i>Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi</i>

	strukturnemu nasilju; 3. o nasilju nad pripadnicami etničnih in narodnih manjšin v Sloveniji (Albankami, Bošnjakinjami, Črnogorkami, Hrvatcami, Italijankami, Madžarkami, Makedonkami, Romkinjami, Srbkinjami). Na podlagi zbranih podatkov bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami v sodelovanju z ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, uradom za priseljevanje in begunce, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki izdelal smernice za reševanje problematike v smeri zmanjševanja in odprave vseh oblik nasilja nad pripadnicami etničnih in narodnih manjšin v Sloveniji. Posebno pozornost bo namenil strukturnemu nasilju; 4. o nasilju nad prosilkami za azil, begunkami, nadržavljankami s stalnim ali začasnim bivanjem v Sloveniji, prosilkami za delovno dovoljenje, deklicami brez spremstva zakonitih zastopnic in/ali zastopnikov. Na podlagi zbranih podatkov bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami v sodelovanju z ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, uradom za priseljevanje in begunce, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki izdelal smernice za reševanje problematike v smeri zmanjševanja in odprave vseh oblik nasilja nad prosilkami za azil, begunkami, nadržavljankami s stalnim ali začasnim bivanjem v Sloveniji, prosilkami za delovno dovoljenje, deklicami brez spremstva zakonitih zastopnic in/ali zastopnikov. Posebno pozornost bo namenil strukturnemu nasilju; 5. o trgovanju z ženskami in deklicami v Sloveniji. Na podlagi zbranih podatkov bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami v sodelovanju z ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, ministrstvom za notranje zadeve, uradom za priseljevanje in begunce, Medresorsko delovno skupino za boj proti trgovini z ljudmi, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki izdelal smernice za reševanje problematike v smeri zmanjševanja in odprave vseh oblik trgovanja z ženskami in deklicami; 6. o nasilju nad lezbijkami z izkušnjo nasilja in ženskami z izkušnjo nasilja, ki pripadajo drugim spolnim manjšinam. Na podlagi zbranih podatkov bo Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki izdelal smernice za reševanje problematike v smeri zmanjševanja in odprave vseh oblik nasilja nad	

	lezbijkami. Posebno pozornost bo namenil strukturnemu nasilju.	
II.	Podatke o nasilju nad ženskami, ki jih je potrebno sistematično in kontinuirano zbirati na tožilstvih in sodiščih, bo v sodelovanju z ministrstvom za pravosodje, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki določil Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami. Za kontinuirano in sistematično zbiranje podatkov o postopkih na sodiščih in tožilstvih, ki so bili sproženi zaradi nasilja nad ženskami, bo odgovorno ministrstvo za pravosodje.	• <i>Ministrstvom za pravosodje</i> • <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i>
III.	Podatke o nasilju nad ženskami, ki jih je potrebno sistematično in kontinuirano zbirati na policijskih upravah in na policijskih postajah, bo v sodelovanju z ministrstvom za notranje zadeve, Medresorsko delovno skupino za boj proti trgovini z ljudmi, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki določil Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami. Za kontinuirano in sistematično zbiranje podatkov o postopkih na policijskih upravah in na policijskih postajah oz. o postopkih, ki jih je zaradi nasilja nad ženskami izvedla policija in/ali kriminalistična policija, bo odgovorno ministrstvo za notranje zadeve.	• <i>Ministrstvo za notranje zadeve</i> • <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i>
IV.	Podatke o nasilju nad ženskami, ki jih je potrebno sistematično in kontinuirano zbirati na centrih za socialno delo in na drugih socialno varstvenih zavodih, bo v sodelovanju z ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki določil Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami. Za kontinuirano in sistematično zbiranje podatkov o postopkih na centrih za socialno delo, ki so bili sproženi zaradi nasilja nad ženskami, bo odgovorno ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve</i> • <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i>
V.	Podatke o nasilju nad ženskami, ki jih je potrebno sistematično in kontinuirano zbirati na enotah zdravstvenega varstva, bo v sodelovanju z ministrstvom za zdravje, nevladnimi organizacijami ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki določil Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami Za kontinuirano in sistematično zbiranje podatkov o ženskah, ki se zaradi nasilja obrnejo na katerokoli enoto zdravstvenega varstva, bo odgovorno ministrstvo za zdravje.	• <i>Ministrstvo za zdravje</i> • <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i>
VI.	Raziskavo o spolnem nadlegovanju na delovnem mestu, učinkovitosti določila o prepovedi spolnega nadlegovanja na delovnem mestu v Zakonu o delovnih razmerjih ter njegovi uporabi v praksi, bo v	• <i>Ministrstvo za delo, družino in socialne</i>

	sodelovanju s Strokovnim svetom za problematiko nasilja nad ženskami pripravilo in izvedlo ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.	<i>zadeve</i> • <i>Strokovni svet za problematiko nasilja nad ženskami</i>